

Srbije. Srbska radikalna stranka, ki je sedaj namreč na krmilu, dela propagando za veliko Srbijo, je jela tirati Avstriji nasprotno politiko in koketuje z rusko-francosko zvezo. Vse to seveda še le bolj na tihem, govori se pa, da se bo v napominanem smislu jelo odločno delovati. Ruski poslanik v Belegradu je baje srbsko vlado opomnil na to, da naj ne hiti Avstriji nasprotovati, iz česar politiki sklepajo, da Rusija hoče dobrih odnošajev z Avstrijo, oziroma, da se jej hoče popolnoma približati.

Italija. — Ministerski predsednik Giolitti je na nekem volilnem shodu govoreč o sedanjih razmerah v Italiji, priporočal v prvi vrsti miroljubnost, kar se tiče vnanje politike, potem pa je govoril o finančnih razmerah italijanskih. Rekel je, da je slabih finančnih razmer krivo slabo gospodarjenje prejšnjih vlad. Zagotavljal je volilce, da se bodo finance v kratkem zboljšale. V pokritje deficita in nastalih morebitnih večjih potrebščin, napovedal je minister vpeljavo dveh novih davkov. Z govorom ministrov niso volilci in tudi listi nič zadovoljni. Italijanski narod je pač sprevidel, da tudi sedanja vlada ni najboljši gospodar in da bi bile finančne razmere tudi kako drugače zboljšati, ne pa z najradikalnejim sredstvom, to je z vpeljavo novih davkov. Na ta način, bi pač vsakdo znal finance zboljšati, toda kaj pa začne s časoma ubogo ljudstvo, če se bodo davki vedno množili. Na vsak način mora gmotno poginiti in to je zopet še večji polom za državo.

Obrtnija.

Železni nagrobni križi.

Čas spomina naših ljubih ranjcev se bliža; vsak hiti na drago mu gomilo, da jo olepša za dneve žalosti in pijetete. Umetnost in obrt tekmujeta, da pomagata izražati, kar čutijo srca zapuščenih. Zato je obisk pokopališča vedno zanimiv tudi s stališča onega, ki je v srečnem položaji, da mu gomila še ne krije nobenega dražega. Spominki, stoječi v dolgih vrstah, mu kažejo, kako so razne dobe čestile svoje umrle in kako se je javljala ljubezen do ranjcev; pričajo nam, kako sta se umetnost in obrt stavljali v službo kulta umrlih in kako so običaji, olika in materijalne razmere vplivali na lepšanje grobov.

Osobito naša vera je s svojim naukom o nesmrtnosti duše in vstajenji trupla pospeševala izdelovanje nagrobnih spominkov s prelepimi simboličnimi znaki ter navduševala umetnike in obrtnike v izumljevanji vedno novih oblik. Monumentalna arhitektura, podobarstvo in umetna obrtnija so tekmovali, da primerno izražajo čute vernikov.

Pod cerkvenimi tlaki so se širile nekdanje prostrane katakombe ali posamične rakve, v katere so polagali ranjce k večnemu počitku. Manj imenitni in manj imoviti člani cerkvene družbe so pa našli svoje zadnje bivališče v blagoslovljeni zemlji krog cerkve. Kakor v sveetišči, tako je tudi zunaj njega ljubezen zapuščenih postavljala spomenike iz mramorja, železa in lesa. Veljaki in bogatini so si gradili in si grade kamenite nagrobne ploče in stavbe, ki imajo namen, še poznim unukom pričati, kje leži slavní ded. Revež je postavljaj in še postavlja skromne lesene križe, ki trajajo komaj toliko časa,

kakor oni, ki jih je zasadil v tla. Srednji stan pa je posebno v minolih stoletjih rad napravljaj železne spomenike dragim umrlim. Osobito v 16., 17. in 18. stoletji, ko je cvelo umetno ključarničarstvo in sploh železni obrt, se je dvigalo na pokopališčih dokaj krasnih umotvorov iz železa.

Kovano železo se je poprej rabilo le kot spremljevalec stavbinskih delov, kot omrežje, kot okovi, ključavnice, končnice itd., a na pokopališčih se je razvila železna tehnika do poprej nepoznane samostojnosti in velikega ornamentalnega pomena. Nekako na sredi stoječ med kamenitim spominkom in lesenim križem je bil železni križ posebno po deželi v navadi in je še dandanes, le da ga žalibog izpodriva križ iz litega železa — roba, ki nima nobene cene ne v umetniškem, ne v obrtnem oziru, neprijeten in malo trpežen surogat za izdelke, ki jih je vstvarjala umna roka ključarjeva. Železen križ ne napravljaj onega monumentalnega, velikega vtisa na množico, kakor kameniti spominki. A njegovo bogastvo na ličnih ornamentalnih oblikah, ki dajo izumitelju priliko, na vsakem perescu, na vsakem zavoju in na vsaki cvetki pokazati svoje znanje, svojo izurjenost in svojo individualnost, so taki križi pravi zaklad za vsacega ljubitelja starin in umetnega obrta. Mnogovrstnost tehnike, lepe črte, okusna razdelitev mase in malerični vtis — vse to se more družiti pri železnem križu, kakor sicer malo kje drugod.

Čeravno skorej povsodi opazujemo na teh železnih izdelkih obliko križa, vendar ne čutimo te površne enoličnosti. Vsled svoje ličnosti in svojih predrth oblik ne zamaše tolikanj zelenega prostora, kakor masivni kameniti spominki. Raba barve in zlata dobrodejno spreminjaj jednostavnost pokopališča in prinašaj nekaj plemenitega in ljubkega na ta sicer mrzli in samotni kraj. Š.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Svila iz smrekovega lesa. Na Francoskem se je posrečilo iz vlaken smrekovega lesa dobiti snov jako podobno svili. Ta snov bi utegnila svilo popolnoma zameniti, kjer se ne gleda na trdnost. V Franciji in Švici že izdeljujejo tako blago.

Berilij je bolj bel nego aluminij in manj oksiduje. Terji je kakor železo, dá se kovati kakor srebro, elektrika pa se bolje vodi. Lažji je kakor aluminij. Kakor se kaže da bode posebno pripraven za električne instrumente, ter bode v tem izpodrinil srebro in platino. V primeri z aluminijem je sedaj še jako drag. Funt velja kaci 30 goldinarjev torej je le malo ceneji kakor srebro. Ko bi le kdaj padel v ceni, bi pa postal v obrtniji jedno najvažnejših kovin.

Kmetijstvo.

Kmetske stanovske zadrüge.

Poljedelski minister je predložil državnemu zboru načrt zakona o kmetskih stanovskih zadrugah, kakor smo že omenili. Ker je načrt tega zakona važen, ga tukaj